

Ochrona mniejszości

w procesie podejmowania
społecznych decyzji

Grzegorz Lissowski

Ochrona mniejszości

w procesie podejmowania
społecznych decyzji

Recenzje:

prof. Marek Kamiński, University of California

dr hab. Wojciech Rafałowski, prof. UW

Redakcja i korekta: Małgorzata Sikora-Tarnowska

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Ilustracja na okładce: Adobe Stock / Vitezslav Vylicil

Redaktor techniczny: Cyprian Pietrykowski

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa

Publikacja dofinansowana przez Wydział Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-68091-59-5

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21

dział handlowy: jak wyżej w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Przedmowa	9
Rozdział 1. Ochrona mniejszości	11
1.1. Tyrania większości	11
Tyrania większości w myśli społecznej.	11
Pojęcie i prawa mniejszości.	14
1.2. Podejmowanie społecznych decyzji	16
Decyzje społeczne	16
Metody podejmowania społecznych decyzji	16

CZĘŚĆ 1. DECYZJE SPOŁECZNE

Rozdział 2. Zbiorowe podejmowanie decyzji	21
2.1. Podejmowanie dychotomicznych decyzji	21
2.2. Twierdzenie Maya o metodzie zwykłej większości	27
Twierdzenie Maya	28
Twierdzenie Fishburna	29
Rozdział 3. Teoria wyboru społecznego	31
3.1. Podstawy teorii wyboru społecznego	31
Pierwsze paradoksy	31
Twierdzenia Arrowa	33
Ograniczenia dziedziny	37
Przestrzenna teoria głosowania	42
Dwa typy metod podejmowania społecznych decyzji	47

3.2. Dwa typy demokratycznego podejmowania decyzji	52
Demokracja epistemiczna	53
Twierdzenie Condorceta (ang. <i>Condorcet Jury Theorem</i>)	54
Demokracja proceduralna	56

CZĘŚĆ 2. SYSTEMY WYBORCZE

Rozdział 4. Typologia systemów wyborczych	63
4.1. Wybory jednoosobowego decydenta	63
4.2. Wybory reprezentantów do zgromadzeń przedstawicielskich	69
Systemy wyborcze większościowe	70
Systemy wyborcze proporcjonalne	71
Proporcjonalny podział mandatów	71
Systemy wyborcze quasi-proporcjonalne	73
Systemy mieszane i inne	74
Rozdział 5. Systemy wyborcze sprzyjające mniejszościom	77
5.1. Proporcjonalne systemy wyborcze	77
Podział mandatów w Izbie Reprezentantów w Stanach Zjednoczonych	77
5.2. Quasi-proporcjonalne systemy wyborcze	82
Głosowanie ograniczone	83
Głosowanie kumulacyjne	84
Pojedynczy głos przechodni	85

Część 3. METODY GŁOSOWANIA

Rozdział 6. Typologia metod głosowania	89
6.1. Normatywna analiza metod głosowania	89
Wybór jednej propozycji ze zbioru proponowanych rozwiązań ...	90
Uporządkowanie propozycji ze społecznego punktu widzenia ...	93
6.2. Strategiczne problemy metod głosowania	95
Twierdzenie Gibbarda–Satterthwaite’a (o manipulowalności jednowartościowymi funkcjami społecznego wyboru)	96
Dwa typy manipulacji strategicznych	97
Wymiana głosów	100
Rozdział 7. Metody głosowania sprzyjające mniejszościom	105
7.1. Metody specjalnych większości	105
Metody nie-mniejszości	105

Metody większości absolutnych i względnych	108
Referendum	110
7.2. Metody głosowania wykorzystujące weto	113
Weto	113
Decyzje w Radzie Bezpieczeństwa ONZ	113
Propozycja Muellera podziału dobra publicznego	115
Weto – decyzje bez wiedzy o preferencjach innych osób lub z wykorzystaniem tej wiedzy	116
Proporcjonalna funkcja weta	116
Sukcesywne weto	118
Rozdział 8. Zakończenie. Trzy uwagi	121
8.1. Demokracja a mniejszości	121
8.2. Mechanizmy ochrony mniejszości	122
8.3. Teoria wyboru społecznego	123
Literatura	125